

15 Vm 76
15 Vm 76
N U T A R I M A S
 (perduoti bylą teismui)

Vilnius,

1976 m. l i e p o s mėn. 9 d.

Valstybės saugumo komiteto prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos tardymo skyriaus vyresnysis tardytojas majoras LAZAREVIČIUS, išnagrinėjęs baudžiamosios bylos Nr.6 medžiagą,

N U S T A T Ė:

1976 m. vasario mėn. 10 d. Valstybės saugumo komiteto prie Lietuvos TSR MT tardymo skyrius, išnagrinėjęs pil. GOMBREVIČIAUS H.P., MINKEVIČIAUS A.V. pareiškimus bei pil. JAKUBČIONIO A.S. ir ŠULČIAUS Z.V. paaiškinimus, kad Kauno rajono Girionių kaimo gyventojas KLIMAŠAUSKAS Henrikas, Jono s., skleidžia šmeižtiškus prasimanyms, žeminančius tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką, platina tokio pat turinio literatūrą ir kursto kitus asmenis įvykdyti itin pavojingus valstybinius nusikaltimus, iškėlė jam baudžiamąją bylą pagal nusikaltimo požymius, numatytus Lietuvos TSR BK 68 str. I dalyje.

1976 m. vasario mėn. 11 d. buvo sulaikytas ir tų pačių metų vasario mėn. 13 d. suimtas KLIMAŠAUSKAS Henrikas, Jono s.

Parengtinio tardymo metu n u s t a t y t a:

Henrikas KLIMAŠAUSKAS, Jono s., 1975-1976 metų laikotarpį savo pažįstamų JAKUBČIONIO Alekso, Simono s., bei ŠULČIAUS Zenono, Vytauto s., akivaizdoje skleidė tarybinę valstybinę

ir visuomeninę santvarką žeminančius šmeižtiškus prasimanymus bei agitavo juos įvykdyti itin pavojingus valstybinius nusikaltimus, platino antitarybinio turinio literatūrą.

(t.I, 1.9-12,13-17,31-35,59-77,78-81,83-86,89-93,
98-99,100-102,112-115,176-177,181-184,185-191,
194-197,238-248,249-260,262-279,
t.II, 1.72-76,77-80,123-124,125-142,229-233)

1975 m. rugsėjo mėn. 28 d., atvykęs į butą pas JAKUBČIONIų Aleksą, Simono s., gyvenantį Panevėžyje, įtikinėjo jį, kad Lietuva yra "pavergta", nėra "laisvės" ir todėl reikia "atlikti prieš savo tautą "žygdarbį" - ginkluotu būdu užgrobiant valdžią Maskvoje TSKP XXV suvažiavimo metu.

(t.I, 1.9-12,262-279)

Šio susitikimo metu KLIMAŠAUSKAS Henrikas ragino JAKUBČIONIų Aleksą verbuoti asmenis, šiam samokslui įvykdyti, žadėdamas parūpinti jiems ginklų.

(t.I, 1.9-12,262-279)

1975 m. lapkričio mėn. 22 d. Henrikas KLIMAŠAUSKAS savo bute Kauno rajono Girionių kaime pakartotinai agitavo Aleksą JAKUBČIONIų dalyvauti ginkluotame TSKP XXV suvažiavimo užpuolime, agitavo tam tikslui verbuoti asmenis, įtikinėjo A.JAKUBČIONIų šios "akcijos" būtinumu ir realumu, išdėstė jam konkretų valdžios užgrobimo planą.

(t.I, 1.9-12,262-279)

1976 metų vasarą kartu su kaltinamuoju šioje baudžiamojoje byloje Zigmą ŠIRVINSKU iš nenustatyto asmens už 150 rublių nupirko autoriaus A.Solženicyno antitarybinio turinio knygą "Archipelag GUL-ag" I-II dalį ir vertė ją į lietuvių kalbą.

(t.I, 1.33,68-76,78-82,92-93,98-99,100-101,185-191,
198-202, 239-243,

t.II, 1.72-76,123-124,127-142,247-248)

Susitikimo su A.JAKUBČIONIŲ metu rodė jam šią knygą, skaitė atskiras ištraukas iš šios knygos, komentavo ją ir įrodinėjo, jog aprašomi knygoje įvykiai iš tikrųjų yra buvę gyvenime.

(t.I, 1.12,264-266)

1975 metų lapkričio mėn. 16 d. Henrikas KLIMAŠAUSKAS, atsilankiusiam jo bute Alytaus miesto gyventojui ŠULČIUI Zenonui, Vytauto s., pasakojo apie lyg tai egzistuojančią Kaune antitarybinę organizaciją, turinčią tikslą kovoti prieš tarybinę santvarką. Aiškino Z.ŠULČIUI, jog reikia veikti "nelauktais išpuoliais" iki valdžios užgrobimo.

Sakė jam, kad jis galės gauti šaunamųjų ginklų ir kad, "gyvo jo niekas nepaims".

(t.I, l. 13-17, 249-260)

Šneižtiškų prasimanymų, žeminančių tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką skleidimo, piliečių agitacijos įvykdyti itin pavojingus valstybinius nusikaltimus bei antitarybinės literatūros platinimo faktai įrodyti:

Liudytojo JAKUBČIONIO Alekso, Simono s., parodymais, apie tai, kad KLIMAŠAUSKAS Henrikas ragino stoti į organizaciją, turinčią tikslą ginkluotu būdu užgrobti valdžią TSKP XXV suvažiavimo metu, ragino verbuoti asmenis šiam tikslui, rodė bei skaitė jam A.Solženicyno knygą "Archipelag GUL-ag" ir jos vertimo į lietuvių kalbą tekstą.

(t.I, l. 9-12, 262-273)

Liudytojas ŠULČIUS Zenonas, Vytauto s., parodė, kad KLIMAŠAUSKAS ragino stoti į antitarybinę organizaciją, turinčią tikslą ginkluotu būdu užgrobti valdžią.

(t.I, l. 13-17, 249-260)

Liudytojai GOMBREVIČIUS Henrikas, Prano s., MINKEVIČIUS Antanas, Vlado s., pranešė Valstybės saugumo komiteto organams apie ruošiamą visuomenei pavojingą veiką ir patvirtino šias aplinkybes.

(t.I, l. 3-4, 280-281, 5-8, 282-283)

Liudytoja JAKUBČIONIENĖ Irena, Jono d., parodė, kad KLIMAŠAUSKAS buvo artimai pažįstamas su jos vyru JAKUBČIONIU Aleksu.

(t.I, l. 274-279)

Liudytoja KLIMAŠAUSKIENĖ Genė, Viktoro d., parodė, kad jos vyras H.KLIMAŠAUSKAS buvo artimai pažįstamas su kaltinamuoju šioje baudžiamojoje byloje Z.ŠIRVINSKU.

(t.I, 1.291-303)

Kaltinamasis Zigmąs ŠIRVINSKAS parodė apie A.Solženicyno knygos "Archipelag GUL-ag" išsigijimo aplinkybes ir jos vertimą į lietuvių kalbą, kuri darė H.KLIMAŠAUSKAS.

(t.I, 1.166-167, 176-177, 181-184, 185-191, 192-193, 194-197, 198-200, 201-202, 201-202, 221-222, 238-248)

1976 m. vasario mėn. 11 d. kratos metu H.KLIMAŠAUSKO bute rasta ir paimta: rankraštinis A.Solženicyno knygos "Archipelag GUL-ag" I-II dalies 138 lapų tekstas lietuvių kalboje (t.I, 1.33, t.II, 1.72-76), 5 laiškai, gauti įvairiu laiku iš JAKUBČIONIO Alekso ir jo žmonos (t.I, 1.32, t.II, 1.80-81), popieriaus lapelis su JAKUBČIONIO adresu (t.I, 1.11, t.II, 1.83-84) ir 30 lapų mašinraščio teksto (t.I, 1.32, t.II, 1.77-80).

Rašysenos ekspertize nustatyta, kad rankraštini tekstą, pradėtą žodžiais: "Įstatymas vyriškėja..." ir užbaigtą žodžiais: "...išduoti vyriški batukai Nr.44", esanti 138 popieriaus lapuose, parašytą lietuvių kalba ir virš šio teksto atskirų fragmentų esančius įrašus rusų kalba, kurie parašyti pieštuku - atliko Henrikas KLIMAŠAUSKAS, Jono s.

(t.II, 1.299-233)

Iyginamąja apžiūra nustatyta, kad 138 lapų rankraštinis tekstas, pradėtas žodžiais: "Įstatymas vyriškėja..." yra rusų kalba išleistos 1973 m. Paryžiuje autoriaus A.Solženicyno knygos "Archipelag GUL-ag" I dalies atitinkamų skyrių pažodinis vertimas į lietuvių kalbą.

(t.II, 1.72-76, 123-124)

Technine ekspertize nustatyta, kad rasti ir paimti kratos metu pas Henriką KLIMAŠAUSKĄ ir Zigmą ŠIRVINSKĄ mašinraščio tekstai su straipsniais, pavadintais "Pirmieji "Aušros" spinduliai", "M.Tamonis - saugumo auka" ir "Mindaugas Tomonis (Tomas

Keršys) Paukščiai virš mūsų galvų" yra atspausdinti rašomąja mašinėle "Mercedes Favorit" Nr.5046, kuri paimta kratos metu pas Zigmą ŠIRVINSKĄ, Zigmo s.

(t.II, l. 173-179)

Iyginamąja apžiūra nustatyta, kad paimti kratos metu pas Henriką KLIMAŠAUSKĄ ir Zigmą ŠIRVINSKĄ mašinraščio tekstai su straipsniais, pavadintais "Pirmieji "Aušros" spinduliai", "M.Tamonis - saugumo auka", "Mindaugas Tomonis (Tomas Keršys) Paukščiai virš mūsų galvų", prasidedantis žodžiais: "Trumpas tas žmogaus gyvenimas..." (išskyrus eilėraščius 16-je lapų) pagal savo tekstą pažodžiui atitinka 20-tame "Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos" numeryje patalpintiems rašiniams: "M.Tamonis - saugumo auka" ir "Pirmieji "Aušros" spinduliai".

(t.II, l.77-80,89-95,143-144)

Trasologine ekspertize nustatyta, kad per naudotą spausdinimui kalkinį popierių, kuris paimtas kratos metu Zigmo ŠIRVINSKO bute, buvo atspausdinti (neskaitant pirmųjų egzempliorių, atspausdintų per juostelę) mašinraščio "Pirmieji "Aušros" spinduliai" penki egzemplioriai, mašinraščio "M.Tamonis - saugumo auka" penki egzemplioriai ir mašinraščio "Mindaugas Tomonis (Tomas Keršys) Paukščiai virš mūsų galvų" ne mažiau penkių egzempliorių (be pirmųjų šešių puslapių).

(t.II, l.188-195)

1976 m. vasario mėn. 20 d. KLIMAŠAUSKUI Henrikui, Jono s., buvo pareikštas kaltinimas, padarius nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I dalyje.

(t.I, l. 87-93)

Š.m. vasario mėn. 18 d. H.KLIMAŠAUSKAS parašė Lietuvos TSR prokurorui pareiškimą (t.I, l.58-77), kuriame nurodo, kad praėityje jis karinio tribunolo buvo nuteistas kalėti 10 metų pataisos darbų stovykloje. 1962 metais, sugrįžus į Lietuvą, buvo pastoviai "Persekiojamas" ir "provokuojamas" valstybės saugumo komiteto darbuotojų, pasiųstų asmenų. Prie

tokių provokatorių H.KLIMAŠAUSKAS priskiria ir kaltinamąjį šioje baudžiamojoje byloje ŠIRVINSKĄ Zigmą. Tardymo metu H.KLIMAŠAUSKAS pradėjo keistai elgtis; be priežasties verkė arba atvirkščiai - juokdavosi. Sakėsi, kad jis savo iniciatyva norėjęs išaiškinti "provokatorius" ir juos atgabenti į miliciją.

Buvę bendradarbiai bei artimieji charakterizavo H.KLIMAŠAUSKĄ kaip nervuotą, nesugyvenamą, pesimistiškai nusiteikusi asmenį.

(t.I, l.293-296, 304-308, 309-310, 311-312, 313-314, 315-316)

1972 metais H.KLIMAŠAUSKAS gydėsi Respublikinės Kauno klinikinės ligoninės nervų ligų skyriuje su diagnoze - neurastenija.

(t.II, l.253-259)

Ryšium su tuo iškilo abejonės dėl KLIMAŠAUSKO Henriko psichinio pilnavertiškumo. 1976 m. balandžio 30 d. jam buvo paskirta teismo psichiatrinė ekspertizė, kuri buvo padaryta tardytojo kabinete.

(t.II, l.260-262)

Ekspertų komisija nustatė, kad Henrikas KLIMAŠAUSKAS nusikaltimo įvykdymo metu sirgo lėtinio pobūdžio psichine liga - paranoja. Šia liga serga ir dabar. Ryšium su nurodytu psichiniu susirgimu jis negalėjo ir negali suprasti savo veiksmų esmės bei juos valdyti. Pagal savo psichinę sveikatos būseną jam reikalingas priverstinis gydymas specialaus tipo psichoneurologinėje ligoninėje.

(t.II, l.263-265)

KLIMAŠAUSKAS Henrikas 1975-1976 metų laikotarpyje, skleidamas tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką žeminančius šmeižtiškus prasimanymus, platindamas tokio pat turinio literatūrą bei kurstydamas kitus asmenis įvykdyti itin pavojingus valstybinius nusikaltimus padarė visuomenei pavojingą veiką, numatytą Lietuvos TSR BK 68 str. I d.

Kadangi Henrikas KLIMAŠAUSKAS visuomenei pavojingos veikos padarymo metu buvo nepakaltinamas, sutinkamai su Lietuvos TSR BK 12 straipsniu neatsako pagal baudžiamąjį įstatymą. Tačiau, imant dėmėn, kad H. KLIMAŠAUSKAS pagal savo padarytų veikų pobūdį ir psichinę būseną yra pavojingas visuomenei ir jam yra reikalingas priverstinis gydymas, vadovaudamasis Lietuvos TSR BPK 357 straipsnio 2 punktu, -

N U T A R I A U:

Baudžiamąją bylą Nr.6 apie

KLIMAŠAUSKO Henriko, Jono s.,

gimusio 1929 metais Širvintų rajono Santariškių kaime, valstiečių šeimoje, TSRS piliečio, lietuvių, nepartinio, su aukštųjų išsilavinimu, vedusio, turinčio tris dukras, 1957, 1959 ir 1965 m. gimimo, 1945 metais bausto pagal LTSR BK 58-1 "a", 58-11 ir 19-58-8 str. 10 metų laisvės atėmimo, iki suėmimo dirbusio Miestų statybos projektavimo institute, Kauno filiale. gyvenusio Kauno rajono

padarytas visuomenei pavojingas veikas pasiūsti Lietuvos TSR prokurorui nukreipti teisman priverčiamųjų medicininio pobūdžio priemonių jam paskyrimo.

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
tardymo skyriaus vyr. tardytojas
majoras

T. LAZAREVICIUS

SUTINKA -

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
tardymo skyriaus viršininko pavaduotojas
papulkininkis

V. KAŽYS

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
P i r m i n i n k a s
generolas majoras

J. PETKEVICIUS